

Lietuvių archyvai iševijoje

Paruošė Daiva Barzdukienė

2008 m. lapkričio 1 d.

Airija

Airijos Lietuvių Bendruomenė Lithuanian Association in Ireland

403 Collinswood, Whitehall

Dublin 9, Ireland

<http://www.alb.ie>

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Archyvas yra elektroniniam formate Airijos Lietuvių Bendruomenės svetainėje

<http://www.alb.ie>

Klausimus siųsti info@alb.ie

Archyvo apibūdinimas:

Airijos bendruomenės aprašymai suruoštų įvairių diskusijų, švenčių; nuotraukų. Bendruomenė registruota 2005 m.

Kitos pastabos:

Laura Garbatavičiūtė-Down parašė knygą apie Airijoje gyvenančius lietuvius „Pasiilgau...(arba) Mes vienas kito angelai“. Knygą galima įsigyti per Airijos Lietuvių Bendruomenę.

Australija

Australijos Lietuvių Bendruomenės Archyvas

Australian Lithuanian Community Archives

1 Belinda Street

Evandale, South Australia 5069

e-paštas: vibaltis@yahoo.com.au

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Archyvas yra Adelaidės Lietuvių Katalikų parapijos (Lithuanian Caritas, Inc.) patalpose:

6 Third Avenue, St. Peters, South Australia, 5069.

Telefono numeris: 08 83621633.

Archyvo vedėjas:

Viktoras Baltutis

1 Belinda Street, Evandale, South Australia, 5069.

Telefono numeris: 08 83630153; e-paštas vibaltis@yahoo.com.au

Padėjėjas:

Augis Zamoiskis

6 Tram Avenue, Kensington, South Australia, 5068

Telef. 08 83324281; e-paštas azam@adam.com.au

(Vedėjas Viktoras Baltutis atsisako vedėjo pareigų nuo š.m. gruodžio 31 d.)

Archyvo apibūdinimas:

Archyve sutalpinta daugumos Australijos Lietuvių Bendruomenės apylinkių ir Krašto valdybų ir lietuviškų organizacijų veiklos dokumentacija: suvažiavimų ir posėdžių protokolai, korespondencijos, videojuostos, nuotraukos, parengimų ir švenčių programos ir kiti Australijoje išleisti leidiniai apie Australijos lietuvius ir pan.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba: apie 97%

Archyvas įsteigtas: 1990

Kitos pastabos:

Archyvas buvo įsteigtas 1990 metais, perorganizuojant veikusį Lietuvių Informacijos Biurą (steigėjas Viktoras Baltutis) į Australijos Lietuvių Bendruomenės Archyvą. Lietuvių Informacijos Biure dirbantieji Viktoras Baltutis ir Augis Zamoiskis sutiko perimti iš ALB Krašto valdyboje esančią istorinę medžiagą ir stengtis surinkti po visas apylinkių valdybas ir lietuviškas organizacijas išsibarsčiusią veiklos dokumentaciją ir ją sutvarkyti pritaikant vieną ar kitą archyvinę sistemą.

University of Tasmania

School of Government

Sandy Bay, Tasmania

2006 Australia

Bibliotekos adresas ir e-pašto adresas:

Lithuanian Studies Society

Dr. Algimantas P. Taškūnas

Post Office Box 777

Sandy Bay, Tasmania

7006 Australia

E-paštas A.Taskunas@utas.edu.au

Bibliotekos apibūdinimas:

Sukaupta daug medžiagos apie Lietuvą ir lietuvius anglų kalba. Pagrindiniai šaltiniai yra 1000 tomų apie Lietuvą anglų kalba.

Biblioteka įsteigta: 2005

Kitos pastabos:

Leidžiamas „Lithuanian Papers“ žurnalas. Nuo 1987 metų išėjo 22 metiniai žurnalo numeriai ir juose buvo atspausdinti 180 originalūs straipsniai apie Lietuvą ir lietuvius, Lietuvoje ir svetur. Tasmanijos Universitete parašyta 15 disertacijų lietuviškom temom, įskaitant keletą disertacijų apie lietuvių imigrantų identitetą ir paveldą Australijoje.

Visus lituanistikos ir Lietuvos studijų darbus Tasmanijos universitete skatina ir koordinuoja Lietuvos Studijų Sambūris (Lithuanian Studies Society at the University of Tasmania, PO Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006, Australia). Tai registruota studentų draugija, įsteigta Dr. Taškūno 1987 metais ir šiuo metu vadovaujama jo sūnaus, Vinco Taškūno.

Danija

Danijos lietuvių bendrija

www.lietuva.dk

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Danijos lietuvių bendrija (įkurta 1997), www.lietuva.dk, archyvas@lietuva.dk
2007-2009 m. DLB archyvaras yra Artūras Maslauskas, archyvas@lietuva.dk arba
maslauskas@webspeed.dk;

DLB neturi savo pastovių patalpų; archyvas saugomas pas archyvarą namuose. Archyvas yra prieinamas visiems norintiems. Pageidaujantys pamatyti archyvo medžiagą gali e-paštu kreiptis į DLB archyvarą, kuris parengs prašomos medžiagos kopijas. Pageidaujančiojo duomenys yra įtraukiami į archyvo priežiūros knygą.

Archyvo apibūdinimas :

- a. DLB dokumentacija (steigimo dokumentai, visuotinių ir tarybos narių susirinkimų referatai, finansiniai dokumentai, renginių nuotraukos ir video įrašai, komunikacinė medžiaga, nebenaudojamas antspaudas)
- b. Dovanos
- c. Atsiminimai

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba: Ne mažiau kaip 97%

Retų ar išskirtinų archyve esančių dalykų pavadinimai:

DLB steigimo dokumentai, 1997 ir 2007 m. DLB įstatų originalai, naudotas DLB antspaudas. DVD kuriame yra DLB narės Livijos Klans-Kovalevskis prisiminimai apie lietuvių pabėgėlių gyvenimą Danijoje po antrojo pasaulinio karo.

Archyvas įsteigtas:

Sąmoningai archyvas buvo pradėtas kaupti ir sisteminti 2005 m., o DLB 2007 m. redakcijos įstatais buvo įsteigtos ir DLB archyvaro pareigos.

Kitos pastabos:

Archyvą sudaro 14 segtuvų ir 1 dėžė su smulkesniais objektais (skaitmeninės laikmenos, kt.). Šiuo metu detalus archyvo aprašas dar nėra paruoštas, archyvo priežiūros knyga yra vedama.

Estija

Estijos Lietuvių Bendruomenė

Eesti Leedulaste Uhendus

www.hot.ee/elu/

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Už ELB archyvą yra atsakinga pirmininkė Cecilija-Rasa Unt, Rasa@solo.delfi.ee;
archyvas yra jos namuose; archyvas prieinamas susitarus su p. Unt.

Archyvo apibūdinimas :

ELB narių sąrašai; užpildytos anketos; ELB spalvotos informacijos, trylika numerių (kartą metuose); ELB įstatai; 12 foto albumų; knyga „Estijos lietuvių bendruomenė“ (lietuvių kalba); įdomių asmenybių laišakai; knygelė estų mokiniams „LEEDULASED“ (lietuviai) estų kalba.

Retų ar išskirtinų archyve esančių dalykų pavadinimai:

Trys odiniai metraščiai, atspindintys lietuvišką veiklą su svečių ir narių parašais po kiekvieno renginio. Pildomas ketvirtas. Knygas įrišo Estijos lietuvių dailininkai Reda Marks ir Vidas Paukštys. Tai patys brangiausi archyvo eksponatai, kuriuos perduos Nacionalinio Muziejaus archyvui ryšium su Lietuvos tūkstantmečiu.

Archyvas įsteigtas:

1980 m. atsiradus Lietuvių Draugijai jau po pirmojo susitikimo.

Jungtinė Karalystė**Jungtinės Karalystės Lietuvių Sąjunga**

Buvusi **Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga (DBLS)**

<http://britanijoslietuviai.co.uk>

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Lietuvių Sodyba, Headley Park

Picketts Hill

Near BORDON Hampshire, UK

Archyvas prieinamas iš anksto susitarus su Aleksu Vilčinsku, 34 Thurleigh Road, London SW12 8UD, UK. Tel +44 20 8673 5385; e-paštas Avilcinskas@aol.com

Archyvo apibūdinimas :

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos protokolai, korespondencija, ir pan.

Lietuvių Namų Akcinės Bendrovės kai kurie dokumentai.

Nuotraukos.

Archyvas nesutvarkytas.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba: Apie 80%. Likusieji dokumentai anglų kalba.

Archyvas įsteigtas: 1947

Kitos pastabos:

Archyvas nesutvarkytas.

Jungtinės Amerikos Valstybės

(Čia paminėti du didžiausi Jungtinėse Amerikos Valstybėse esantys archyvai –ALKA ir Lituanistikos Tyrimų ir Studijų Centras; daugiau archyvinės medžiagos apie Lietuvą ir lietuvius galima rasti Amerikos Lietuvių Bendruomenės svetainėje www.javlb.org po rubrika „Lithuanian Archives in U.S.“, kur yra išvardinta daugiau nei 80 bibliotekų, archyvų ir muziejų.)

ALKA, Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvas

ALKA, American Lithuanian Cultural Archives

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

37 Mary Crest Drive, Putnam, CT 06260

Archyvo administratorius : Juozas Rygelis

ajrygelis@all2easy.net

alka97@sbcglobal.net

telefono numeris: 1-860- 928-5197

Archyvo apibūdinimas: ALKA turi archyvą, biblioteką, ir muziejų.

Archyve yra šios specialios kolekcijos:

- BALFo centro ir Europos įstaigos archyvai (Head Office and the European Branch of the United Lithuanian Relief Fund of America);
- Brockton, Massachusetts, Laisvamanių bibliotekos archyvas (FreeThinkers Library and Archives from Brockton, MA.)
- pabėgėlių stovyklų Vokietijoje ateitininkų archyvai;
- keturios didelės spintos lietuviškų gaidų ir monografijų apie lietuvių muziką;
- metalinė spinta, kurioje sukrauta keli tūkstančiai koncertų, posėdžių, konferencijų ir pan. programų ir kitos medžiagos;
- metalinė spinta, kurioje laikoma maldaknygės, „kantičkos“ ir kitų, daugiausia 19-to šimtmečio religinių leidinių.

Archyve taip pat yra virš 200 asmeninių ir organizacinių archyvų, tarp jų:

Amerikos Lietuvių Taryba (ALT) - American Lithuanian Council (org.)
 Ateitininkai -Lithuanian Catholic Youth Organization (org.)
 Bačkis, Stasys (diplomatas) (ind.) - Lithuanian Legation
 Baltakis, Paulius (vyskupas) (ind.)
 Cukuras, V. (kunigas) (ind.)
 D. P. stovyklos Vokietijoje – Displaced Persons camps in Germany (org.)
 Yla, Stasys (kunigas) (ind.)
 JAV LB Krašto Valdyba - Lithuanian-American Executive Comittee (org.)
 Juras, Pranciškus (prelatas - įsteigė ALKA) (ind.)
 Katalikų Federacija ir Šalpos Fondas - Catholic Federation and Charity Foundation (org.)
 Lietuvių mokyklos Vokietijoje - Lithuanian schools in Germany (org.)
 Lietuvos Katalikų Šalpa - Lithuanian Catholic Charities (org.)
 Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija - Lithuanian Catholic Science Academy (org.)
 Lietuvių Informacijos Centro archyvas - Lithuanian Information Center archive (org.)
 Mazalaitė, Nelė (poetė) (ind.)
 Susivienijimas Lietuvių Amerikoje – Union of Lithuanian Americans Archive (org.)
 Vileišis, Petras (diplomatas) (ind.)
 Vizgirda, Viktoras (meninkas) (ind.)
 VLIK'o Fondo archyvas (org.) – Supreme Lithuanian Liberation Committee Foundation archive

Bibliotekoj yra apie 60,000 knygų, įskaitant devynioliktoje šimtmečio išleistų vertingų knygų. Taip pat yra šiuolaikinių lietuviškų žurnalų, laikraščių komplektai ir medžiagos apie Lietuvą kitomis kalbomis.

Muziejus turi didelę meno, vėliavų, gintaro, medalių ir liaudies meno kolekciją, įskaitant 1939 m. pasaulinį parodą New Yorke, Lietuvos skyriuje, buvusius tris didelius paveikslus ir kitus tos parodos eksponatus.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba: 80%

Retų ar išskirtinų archyve esančių dalykų pavadinimai (Žr. Kantautas, žemiau)

Archyvas įsteigtas: 1922 m.

Kitos pastabos:

ALKA yra Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos (Lithuanian Catholic Academy of Sciences) dalis
Daugiau apie ALKĄ yra šiuose leidiniuose:

Eretas, Juozas. *Valančiaus šviesa už marių*. Roma: Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, 1980 (6, 141-161).

Kriaučiūnas, K., & V. Paplauskienė. *ALKA Amerikos lietuvių kultūros archyvas*. Kaunas: Naujasis Lankas. 2004. ISBN 9955-03-2049.

Kantautas, A. Lithuanian Materials in United States and Canadian Libraries and Archives. *Lituanus*. 20:4 (Winter 1974), 20-31. (straipsnį galima rasti www.lituanus.org).

Laucka, I. T. The Monsignor and His Archives. *Lituanus*. 28:4 (Winter 1982), 48-52. (straipsnį galima rasti www.lituanus.org)

Kriaučiūnas, K. ALKA Reserves Material of Lithuanian Culture. *Lituanus*. 32:1 (Spring 1986), 67-74. (straipsnį galima rasti www.lituanus.org)

Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras

Lithuanian Reserch and Studies Center

5600 S. Claremont Ave.

Chicago, IL 60636-1039

www.lithuanianresearch.org

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

info@lithuanianresearch.org

Dr. Jonas Račkauskas, LTSC pirmininkas: rackauskas@lithuanianresearch.org

Archyvo direktorė Skirmantė Miglinienė: miglinas@lithuanianresearch.org

Telefono numeris: 1-773-434-4545

Faksas: 1-773-434-9363

Archyvo apibūdinimas:

Didžiausias iševijios lietuvių archyvas; jį sudaro šie skyriai:

- a. Pasaulio lietuvių archyvas (Lithuanian World Archives): 113,000 knygų lietuvių kalba arba kitomis kalbomis apie Lietuvą; 2,300 periodikos pavadinimų nuo 1889 m. iki šių dienų; 384 vienetai rankraščių, 164 organizacijų fondai; 723 asmeninių lietuvių veikėjų fondai; didelis rinkinys dokumentų apie gyvenimą pabėgėlių stovyklose Europoje po antro pasaulinio karo;
- b. Žilevičiaus – Kreivėno muzikologijos archyvas (The Žilevičius-Kreivėnas Lithuanian Muscology Archive): virš 800 pėdų ilgumo lentynų gaidų, rašytinės medžiagos ir įrašų. Archyvas turi didžiausią pasaulyje (įskaitant Lietuvą) lietuvių religinės muzikos rinkinį sukauptą iš carinės Rusijos imperijos okupuotos Lietuvos laikotarpio, tarpukario ir Sovietų okupacijos laikotarpių;
- c. Lietuvių medicinos muziejus ir archyvas (The Lithuanian Museum of Medicine): lietuviškos medicinos biblioteka, įskaitant senųjų lietuvių emigrantų gydytojų parašytas knygas. Archyvas turi lietuvių gydytojų profesinių dokumentų ir lietuviškos profesinės veiklos medžiagos;
- d. S. Budrio foto archyvas (The S. Budrys Lithuanian Photo Archive): nuotraukos ir videojuostos iš lietuvių veiklos ir gyvenimo Lietuvoje ir Amerikoje;

- e. Vaizdinių-garsinių priemonių skyrius (Audio-Visual Department): vaizdajuostės ir radijo programų įrašai, įskaitant Chicagos Margučio radijo, Laisvės radijo, Europos radijo ir Amerikos Balso lietuviškas programas;
- f. Pedagoginis lituanistikos institutas (The Lithuanian Institute of Education): atskira biblioteka, kurioje yra daugiau kaip 9000 knygų. Biblioteka leidžiama naudotis visiems;
- g. J. Dainausko biblioteka ir archyvas (The Dainauskas Library of Lithuanian History);
- h. LTSC meno archyvas (LTSC Archives of Fine Art): ne tik išėivijos, bet ir dabar iš Lietuvos atvykusių dailininkų parodų katalogai, spauda, rašiusi apie juos, iškarpos bei meno kūriniai;
- i. Lietuvių genocido tyrimo centras Amerikoje (Center for the Study of Genocide in Lithuania);
- j. Ramovėnų laisvės kovų muziejus (Ramovėnai Military Museum): istorinė medžiaga, susijusi su rezistencine kova; turi eksponatų -- vėliavų, ordinų ir medalių;
- k. Lietuvių muziejus (Lithuanian Museum);
- l. Lituanistikos institutas (Lithuanian Institute)

Archyvas įsteigtas: 1981 metais

Kanada

Kanados Lietuvių Muziejus-Archyvas (KLMA)

2185 Stavebank Road
 Mississauga, ON L5C 1T3
 Canada
 tel: 905-566-8755
lm-a@klb.org

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

2185 Stavebank Road, Mississauga, ON L5C 1T3, Canada
 Arūnas Pabedinskas (laikinas administratorius); telefonas (905-566-8755) arba e-paštas (lm-a@klb.org).

Kanados Lietuvių Muziejus-Archyvas atidarytas sekmadieniais (išskyrus didžiąsias šventes) nuo 10:30 v.r. iki 2:00 v.p.p., susitarus iš anksto su KLMA vadovybe, yra įmanoma pasinaudoti biblioteka ar archyvu ir kitomis savaitės dienomis.

Archyvo apibūdinimas:

Šiame sąrašė yra dalis asmeninių fondų. Šių ir kitų asmenų fonduose yra laiškai, asmeniniai dokumentai, nuotraukos, rankraščiai, straipsnių rinkiniai, rašyti to asmens ar apie tą asmenį, o taip pat ir visokiausių daiktų ir šeimyninių vertybių.

Dalis asmeninių fondų ar rinkinių KLMA

Pranys Alšėnas-Ališauskas
 Martynas ir Valerija Anysai
 Leopoldas Balsys
 Tadas ir Eva Bartkūs
 Evarestas Fedaras
 Stasys Gailevičius
 Elzė Jankutė
 Stasys (Stanley) Jokubaitis
 Adomas ir Filomena Kantautai
 Elzbieta Kardelienė
 Petras ir Irena Lukoševičiai
 Vitalius Matulaitis
 Antanas ir Juzė Rinkūnai
 Antanas ir Birutė Sampson
 kun. Viktroas Skilandžiūnas
 Jurgis Strazdas
 Adolfas Šapoka
 Antanas ir Anastazija Tamošaičiai
 Aldona Užupienė-Lukienė
 Vaclovas Verikaitis

KLMA taip pat yra sukaupta daug medžiagos apie įvairias lietuviškas organizacijas, klubus, ansamblius, bendroves, įstaigas ir t.t., kurios yra bent dalinai išvardintos sekančiame sąrašė. Šiuose fonduose ir rinkiniuose yra protokolai, narių sąrašai, įstatai, apyskaitos, proginiai leidiniai, nuotraukos, laikraščių iškarpos ir įvairybė visokios kitokios medžiagos.

Dalis organizacijų ir įstaigų fondų ar rinkinių KLMA

Kanados Lietuvių Bendruomenė
 Kanados Lietuvių Fondas
 Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga
 Baltiečių Federacija Kanadoje
 Baltiečių Moterų Taryba
 Lietuvių skautai ir skautės
 Ateitininkai
 Šv. Kazimiero Parapija Montrealyje
 Aušros Vartų Parapija Montrealyje
 Šv. Jono/Lietuvos Kankinių Parapija Toronte/Mississaugoje
 Prisikėlimo Parapija Toronte
 Šv. Kazimiero Parapija Winnipeg
 Toronto Lietuvių Jaunimo Ansamblis Gintaras
 Toronto tautinių šokių ansamblis Atžalynas
 Hamiltono tautinių šokių ansamblis Gyvataras
 Toronto Volungės ansamblis
 Hamiltono Aukuro mėgėjų dramos teatras

Lietuvių tautodailės institutas išėivijoje
 Lietuviškas mokyklas Toronte, Hamiltone, Ottawa ir Calgary
 Paramos kredito kooperatyvas Toronte
 Lito kredito kooperatyvas Montrealyje
 Toronto Vyties sporto klubas
 Prisikėlimo Parapijos sporto klubas Aušra
 Hamiltono sporto klubas Kovas
 Savaitraštis Tėviškės Žiburiai
 Savaitraštis Nepriklausoma Lietuva
 Medžiotojų-meškeriojų klubas Taurus
 Žurnalas Moteris
 Žurnalas Skautų aidas
 Lietuvių Namai Toronte, Hamiltone ir Edmontone
 Toronto lietuvių pensininkų namai Vilnius Manor
 Ir kiti lietuvių bendruomenės vienetai

KLMA leidinių rinkinys sudaro virš 3,000 atskirų leidinių kurie yra sukataloguoti ir keletas šimtų leidinių, kuriuos dar reikia sukataloguoti. Visi leidiniai gali būti suskirstyti apytiksliai pagal tai, kur ir kada jie buvo spausdinti:

- Lietuvoje ir Mažojoje Lietuvoje nuo 1850 m. iki 1918 m.;
- Lietuvoje nuo 1918 m. iki 1940 m.;
- Lietuvoje nuo 1940 m. iki 1990 m.;
- Lietuvoje nuo 1990 iki šios dienos;
- JAV nuo 1850 m. iki 1940 m.;
- JAV nuo 1941 m. iki šios dienos;
- Kanadoje nuo 1941 m. iki šios dienos;
- pabėgėlių (DP) stovyklose Vokietijoje nuo 1940 m. iki 1955 m.; ir
- Pietų Amerikoje, Australijoje ir kitur Europoje.

Archyvas įsteigtas: 1989

Kitos pastabos:

Platesnę informaciją apie archyvą galima rasti Kanados Lietuvių Bendruomenės svetainėje www.klb.org, po rubrika „Kanados Lietuvių Muziejus-Archyvai“

Lenkija

Lenkijos Lietuvių Draugija

Ul. 22-lipca 9

16-500 Sejny

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Lenkijos Lietuvių Draugija, Ul. 22-lipca 9, 16-500 Sejny

Archyvas prieinamas, susitarus su Lenkijos Lietuvių Draugijos pirmininku Algirdu Vaicekausku, vilko@wp.pl ;

Telefonas: +48875162125

Archyvo apibūdinimas:

Lenkijos lietuvių draugijos steigimo ir veiklos dokumentai nuo 1957 iki 2008 m. Straipsnių apie Lenkijos lietuvių gyvenimą iškarpos, valdybų posėdžių ir suvažiavimų protokolai, ir pan.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba: Apie 70%.

Archyvas įsteigtas:

Tai organizacijos archyvas – komplektuoti pradėtas nuo jos įsikūrimo pradžios t.y. nuo 1957 m. Tvarkyti pradėtas 1993 m.

Kitos pastabos:

Pati Bendruomenė (kaip organizacija) senų archyvų neturi. Ji buvo įkurta tik 1993 m. todėl ir archyvai siekia tuos metus. Jie dar nėra tinkamai sutvarkyti. Lenkijos Lietuvių Draugija turi žymiai senesnius archyvus.

Norvegija

Norvegijos lietuvių bendrija

Litauk Forening i Norge

<http://www.lietuviai.no>

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Archyvai yra elektroniniam formate Norvegijos Lietuvių Bendruomenės svetainėje

<http://www.lietuviai.no> po rubrika „Istorija“

Archyvo apibūdinimas:

Norvegijos lietuvių suruoštų suvažiavimų ir renginių aprašymai ir nuotraukos nuo 2001 m.

Nyderlandai

Olandijos Lietuvių Bendruomenė

Nederlands – Litouwse Gemeenschap

<http://www.olbinfo.nl>

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Archyvas yra elektroniniam formate Olandų Lietuvių Bendruomenės svetainėje

<http://www.olbinfo.nl> po rubrika „Archyvas“

Klausimus siųsti olbinfo@hotmail.com

Archyvo apibūdinimas:

Olandijos Bendruomenės suruoštų įvairių diskusijų ir švenčių aprašymai nuo 2002 metų.

Suomija

Donelaičio Lietuvos Bičiulių Draugija

Baltijos Centras

Mariankatu 8bC12

FIN-00170 Helsinki

FINLAND

<http://www.donelaitis.fi>

Bibliotekos adresas ir e-pašto adresas:

Donelaičio Lietuvos Bičiulių Draugija turi biurą Baltijos centre, Mariankatu 8bC12, FIN-00170 Helsinki, Finland

Klausimus siųsti info@donelaitis.fi

Bibliotekos apibūdinimas:

Baltijos centre yra Baltijos biblioteka kurioje yra lietuviškų knygų

Kitos pastabos:

Yra Suomijoje Ulla-Liisa Heino 1998 m. įkurtas Suomijos-Lietuvos Kultūros fondas. Jo pagalba yra išleista pora knygų:

Lietuvos vėliavnešys Suomijoje (suomių, lietuvių ir švedų kalbomis) apie Ragnar Öller (jis buvo Lietuvos garbės konsulas Suomijoje 1920-30 m.) SUOMIJOS IR LIETUVOS RYŠIAI SENIAU IR DABAR, Helsinki 2004.

Antra knyga: Stasys Skrodenis LIETUVOS IR SUOMIJOS DRAUGIJA 1927-2000: ISTORIJS APYBRAIŽA. Vilnius 2007. Lietuvių ir suomių kalbomis.

Šveicarija

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės archyvai

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė buvo įkurta 1952 metais. Tai viena iš mažiausių lietuvių bendruomenių. Nuo jos įsikūrimo pradžios iki Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 1990 metais čia gyveno tik apie 50 lietuvių. Nežiūrint mažo lietuvių skaičiaus, ŠLB nuveikti darbai lietuviybės išsaugojimui ir kovoje už nepriklausomą Lietuvą yra labai žymūs.

Bendruomenės dydis lėmė ir tai, kad niekad neturėta savų patalpų. Keisdamiės Bendruomenės pirmininkai buvo atsakingi už archyvų kaupimą ir ankstesnių archyvų išsaugojimą. Išsaugojama medžiaga dažnai priklausė ne tik nuo kiek buvo bendruomenėje veiklos, bet kaip tvarkingai ir atsakingai buvo medžiaga renkama ir kaupiama. Pirmieji dokumentai datuojami 1948 m. kai Šveicarijoje dar veikė „Lietuvių Sąjunga“. Po to, apie 1954 metus, didelė dalis archyvinės medžiagos sudegė neiškiomis aplinkybėmis. Nuo 1955 metų, jau vėl randama bendruomeninės veiklos pėdsakų. 2005 metais tuo metu buvusi ŠLB pirmininkė Janina Irena Survilaitė Vaitkevičius, rašydama knygą apie Šveicarijos Lietuvių Bendruomenę „ALPIŲ LIETUVIAI“ labai pagausino Bendruomenės archyvus iš narių asmeninių archyvų. 2006 metais ji perdavė 15 aplankų ŠLB archyvų naujai išrinktai Bendruomenės pirmininkei Jūratei Caspersen Jablonskytei.

Archyvo adresas ir e-paštas:

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė

Pirm. Jūratė Caspersen

Dorfstrasse 198

CH-8706 Meilen

Šveicarija/ Schweiz

ŠLB archyvas yra prieinamas tik tikslinei studijai ir tik su Bendruomenės valdybos leidimu (aukščiau pateiktu adresu). Bet didžioji dalis archyvinės medžiagos yra pateikta Janinos Irenos Survilaitės knygoje „ALPIŲ LIETUVIAI“, 2005.

Archyvo apibūdinimas:

15 aplankų surinkta ir susegta pagal metus archyvinė medžiaga, nušviečianti kai kuriuos svarbesnius bendruomenės įvykius ir korespondenciją su PLB valdyba ir Šveicarijos institucijomis įvairių akcijų klausimu.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba:

Lietuvių kalba yra apie 90%, apie 8% vokiečių kalba ir apie 2% - prancūzų kalba.

Retų ar išskirtinų archyve esančių dalykų pavadinimai:

Prie reikšmingesnių dokumentų būtų priskiriami mūsų ilgalaikio atstovo Narcizo Prielaidos pranešimai daryti sovietmečiu Jungtinių Tautų Organizacijoje Ženevoje. Jis ilgą laiką atstovavo JTO visoms trims Pabaltijo tautoms.

Archyvas įsteigtas:

Randama dokumentų iš 1948 metų, bet sistemingai pradėta saugoti ŠLB archyvus nuo 1955 metų. Kai kurie Bendruomenės veiklos dokumentai yra pasisavinti asmenų, dirbusių Bendruomenės valdybose ir laikomi privačiai arba atiduodami saugojimui Lietuvoje.

Kitos pastabos:

Šveicarijoje aktyvūs lietuviai veikė ne vien per Lietuvių Bendruomenę, bet ir per kitas lietuviškas ar šveicariškas organizacijas. Privatūs archyvai yra turtingi tų asmenų indėliu į lietuvių kovą siekiant Lietuvos nepriklausomybės per kitas organizacijas. Bendruomenės nariai yra skatinami savo asmeninius ir vertingus archyvus siųsti į Lietuvą arba atiduoti ŠLB saugojimui.

Šiai dienai yra žinomi perduoti archyvai Lietuvai:

1. Dr. Alberto Geručio – Vilniaus Universiteto bibliotekos rankraščių skyrius.
VUB RS F 155-332.
2. Dr. Vaclovo Dargužo – Vilniaus Universiteto bibliotekos rankraščių skyrius.
VUB RS F-249.
3. Žinoma, kad Dr. Joana Pečiulionytė renka asmeninę archyvinę medžiagą.

Archyvų surinkimas ir išsaugojimas yra didelis darbas, kuris bus tęsiamas ir toliau, t.y. raginsime mūsų senjorus peržiūrėti savo asmeninius archyvus ir, pagal galimybes ir norą, perduoti Bendruomenės saugojimui arba persiųsti į Lietuvą.

Vokietija

LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTAS LITAUISCHES KULTURINSTITUT

**D-68623 LAMPERTHEIM-HÜTTENFELD
SCHLOSS RENNHOFF**

TEL.: 06256-859 818 * FAX: 06256-8599015

eMail: info@LitauischesKulturinstitut.de

www.LitauischesKulturinstitut.de

Archyvo adresas ir e-paštas :

Archyvas prieinamas pagal susitarimą aukščiau pateiktu adresu ; galima kontaktuoti V. Bartusevičių : info@LitauischesKulturinstitut.de

Archyvo apibūdinimas:

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės bylos (nuo 1950 metų). Jose yra:

VLB valdybos susirašinėjimas įvairiais reikalais su vokiečių ir lietuvių įstaigomis, bendruomenės apylinkėmis ir privačiais asmenimis;

- žinios apie apylinkes, jų veiklą, narių skaičių, valdybų sudėtį;
- žinios apie vargo mokyklas, vedėjus, mokinius, jų darbus;
- žinios apie bendruomenės centrinių organų veiklą (VLB Tarybos, Garbės teismo, Kontrolės komisijos, Tarybos rinkimu komisijos);
- žinios apie valdybos veiklą, organizuotus renginius, leistus leidinius, Vasario 16 gimnazijos išlaikymą, statybas.

Savo archyvus yra deponavę ir keliolika LB apylinkių, Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga, Lietuvos raudonasis kryžius, Studentai ateitininkai ir kitos Vokietijoje veikę lietuviškos organizacijos.

Vokietijos Lietuvių katalikų sielovados archyvas. Jame yra:

- Tėv. Alfonso Bernatonio archyvas. Jo medžiaga apima 192 dėžutes. Čia yra saugomi gimimo, krikšto, sutuoktvių metrikai, žinios apie kunigus, jų veiklą, parapijas, religinę spaudą, karitatyvinę šalpą. Gausus susirašinėjimas, pastoraciniai raštai;
- Vokietijos lietuvių katalikų centro archyvas;
- Vysk. Antano Deksnio archyvas;
- Lietuvių katalikų kunigų archyvinė medžiaga: prel. Jono Avižos, prel. Antano Bungos, Broniaus Liubino, Vaclovo Šarkos, Jono Petraičio, Viktoro Kaleckio ir kt.

Dr. Alberto Geručio archyvas. Jo apimtis 200 dėžučių, iš kurių daugiau negu pusė yra J. Gabrio archyvo dalis.

Ivairūs palikimai Kiti saugomi vienetai yra mažesnės apimties. Tai yra dr. Petro Karvelio, dr. Antano Rukšos, Juozo Bataičio, Jono K. Valiūno, Tomo Šidiškio, Jono Norkaičio, sen., Stasio Motuzo, buvusio Lietuvos vidaus reikalų ministro Kazimiero Olekos (1880-1971) asmens bylos su jo atsiminimų rankraščiais, Jono Vėgėlės daugelis dėžučių su laikraščių iškarpomis ir kt.

LKI Biblioteka. LKI išlaiko ir centrinę lituanistinę biblioteką, kuri šiuo metu turi daugiau nei 16,000 knygų.

Nuo 1996 metų pradžios knygos įtraukiamos į „Südwestverbund“ sistemą (elektroninį Pietvakarių Vokietijos bibliotekų katalogą), tad jos yra tiesiogiai pasiekiamos viso kompiuterizuoto pasaulio (<http://swb.bsz-bw.de>) ir yra skolinamos per Vokietijos viešųjų bibliotekų tinklą.

Vokietijos viešųjų bibliotekų tinkle joms duotas signatūros numeris - He 201. Biblioteka turi gana daug išėivijos leidinių ir po 1960 m. Lietuvoje išleistų knygų, tarp jų daug svarbių mokslo veikalų.

LKI fonduose turimi žurnalų ir laikraščių komplektai šiuo metu yra sutvarkyti. Turimi žurnalai įtraukti į ZDB (Zeitschriftendatenbank), kur surašyti visi Vokietijos bibliotekose esantys žurnalai. LKI archyvo fonduose yra didelis rinkinys pokario Europos lietuvių DP stovyklose rotatoriumi ar kitaip spausdintų leidinių.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba:

Unikalios medžiagos galima rasti Sielovados archyve, Gabrio archyve.

Archyvas buvo įsteigtas: 1981 m.

Klaipėdos Krašto Darbo Grupės Archyvas

Archiv der Arbeitsgemeinschaft der Memellandkreise (AdM)

(archyvas laikomas dviejose vietose)

Dresdener Str. 5

D-49661 Cloppenburg

Ir

Baumschulenweg 20

D-26127 Oldenburg (spaustuves „Werbedruck Kohler“ pastate)

<http://memelland-adm.de>

Archyvo adresas ir e-pašto adresas:

Žr. archyvų adresus viršuj. Dėl smulkesnės informacijos galite kreiptis pas administratorių Uwe Jurgsties (pirmininką) e-pašto adresu: memelland@admheddesheim.de ir pas archyvų garbės darbuotoją Helmut Berger, Dresdener Str.5, D-49661 Cloppenburg (neturi e-pašto adreso) Šiuo metu pusė archyvo yra pas privatų asmenį Cloppenburgė ir skaitytojams/tyrinėtojams prieinama tik iš anksto paskambinus ir susitarus. Ten jokių darbo sąlygų nėra. Kita archyvo dalis yra laikoma Oldenburgio spaustuvėje medinėse ir kartoninėse dėžėse.

Archyvo apibūdinimas:

Archyvas renka rašytinius dokumentus ir nuotraukas bei kitą vaizdinę medžiagą apie buvusį Klaipėdos kraštą (Klaipėdos miestą, Klaipėdos, Šilutės ir Pagėgių apskritis); laikraščius ir kitą periodinę medžiagą, asmeninius dokumentus, buvusių Klaipėdos krašto gyventojų vaizdinę ir rašytinę medžiagą (nuotraukas, garso įrašus, ir t.t.), nuotraukas ir atvirukus, filmus ir vaizdo įrašus (video); renka literatūrą bibliotekai apie Klaipėdos kraštą bei „Klaipėdos Krašto Darbo Grupės (AdM)“ dokumentinę medžiagą bei informaciją apie Klaipėdos krašto vokiečių/išėivių organizacijas, jeigu galima atsekti jų ryšį su Rytų Prūsija po 1945 m. Renka istorinę medžiagą ir taip pat šiuolaikinę medžiagą apie memelenderius. Archyvų lentynų ilgis siekia apie 100 metrų.

Archyvo nuošimtis lietuvių kalba:

Didžiausia archyvo dalis yra vokiečių kalba; lietuvių kalba yra apie 5%.

Retų ar išskirtinų archyve esančių dalykų pavadinimai:

Vertingiausia medžiaga yra 19 amžiaus periodika arba pavieniai jos egzemplioriai, kaip antai 1852 m. „Memeler Wochenblatt“ (Memelio savaitraštis) 1-152 nr. Ir „Burger Zeitung“ (Miestietis) 1857-1865 m. m. Tarp retų knygų verta paminėti lietuviškosios biblijos (1816 m.) naują leidimą, kurį parengė ir prakalbą parašė Liudvikas Rėza (1777-1841). Knyga buvo išleista Tilžėje 1824 m. Yra daugiau nei 100 puslapių kelių tuometinių memelenderių prisiminimų ir paliudijimų rankraščių.

Archyvas įsteigtas:

Archyvas įkurtas 1991 m., kurio pagrindą sudaro ankstesni/senesni privatūs archyvai.

Kitos pastabos:

Ateityje numatyta dalį archyvų paskelbti Internete ir šiuo metu tas projektas vykdomas. Sumanymas visą šio archyvo medžiagą surinkti vienoje vietoje 2008 metais dar nebuvo užbaigtas. Daugiau informacijos apie archyvą galima rasti: Manfred Klein: Tėviškės istorijos medžiaga klaipėdiškių (memelenderių) archyve Cloppenburgėje ir Oldenburgėje (Vokietija). In: Knygotyra 2008, 50 t.

Pataisas, pastabas ir papildymus prašau siųsti:

Daiva Barzdukienė

daiva@earthlink.net

3322 Hartwell Court

Falls Church, VA 22042-3510

703-560-1410